

אביב, ערב פסח, תשפ"א מרץ 2021

למנהלות ומנהלי השפ"חים ולפסיכולוגיות ולפסיכולוגים שלום,

במה נשתנה חג האביב הזה?

חגי אביב בפתח: פסח, רמדאן, פסחא והקורונה עמנו כבר שנה. אנו נעים בין התקווה לחוות שגרה חדשה לבין עומסי עבודה רבים, ודאגה באשר לבאות. הנפש מקבלת בימים אלה מקום מרכזי בהתמודדות עם פגעי הקורונה. ניכרת מודעות ציבורית גבוהה לצורך באיזון מחודש.

השפ"חים עצמם נמצאים בתקופה בה מופנות כלפיהם ציפיות גבוהות למתן מענים פסיכולוגיים לתלמידים, להורים, לצוותי חינוך ולגורמים ברשות. אתם, המנהלים/ות והפסיכולוגים/יות, מתמודדים בו זמנית עם שינויים מבית ומחוץ, בהיבטים אישיים, צוותיים ומקצועיים. בהתייחס למנעד המשימות הרחב שעל שולחנכם, נפנה את הזרקור למוקדים עיקריים בעבודת השפ"ח בעת הזו.

לאור השונות הרבה בין השפח"ים, חשוב שכל מנהל/ת יגבש יחד עם צוותו את תוכנית עבודת השפ"ח בהתאם למוקדי העבודה, ויתאים אותה לנסיבות, למאפייני מקבלי השרות, לגודל הצוות ולהיקף כוח האדם, ולכלל המשאבים העומדים לרשותכם.

להלן ארבעה מוקדים לעבודת השפ"ח בבחינת ארבע הקושיות – ארבע השאלות:

1. חיסון נפשי – למי? איך? מתי?

רבים הם הזקוקים לחיסון נפשי מקרב האוכלוסיות המקבלות שרות פסיכולוגי חינוכי. ניצבת בפנינו הזדמנות להתערבות מניעתית סלוטוגנית לחיזוק כוחות התמודדות מתוך משבר. לצורך כך, יש להפנות את המבט פנימה לתוך השפ"ח, והחוצה כלפי מקבלי השרות, ולספק מענה לשאלות הבאות:

חוסן שפ"ח:

- מה שלומנו - עייפות, עומס, שחיקה, התלהבות, תשוקה לעבודה?
- למה אנו זקוקים - הפוגה, תמיכה, ידע, כוחות, כלים, התארגנות מחדש?

חוסן מקבלי שרות:

השפ"ח הוא בבחינת לב פועם של הנפש ברשות ובמסגרות החינוך. תקופה זו מחדדת את חשיבותם של כוחות נפש, ופיתוחם בקרב צוותי החינוך והורים. שאלות למחשבה ולדיון:

- מי הגורמים שנרצה ל"חסן" תחילה? מנהלי/ות בתי ספר? צוות של מוסד זה או אחר? במי נתמקד בהיבטי רצף הגיל?
- מהי ההתערבות הפסיכולוגית הנדרשת לגורמים שבחרנו?
- מיהם שותפי התפקיד הפוטנציאליים שלנו בקהילה ובמסגרות החינוך?

ההתבוננות הפנימית על עצמנו תחילה תאפשר לזהות, לתכנן ולהיערך לקידום חוסנם של מקבלי השרות.

2. תלמידים בסיכון ובמעגלי דאגה –

הריחוק החברתי והלמידה מרחוק הגבירו פערים לימודיים, וקשיים רגשיים וחברתיים בקרב ילדים ובני נוער. המונח צמצום פערים, מוכר יותר בהקשר הלימודי, אך הורחב בצל הקורונה להתייחסות לעולמם הנפשי של ילדים. בשל הקורונה נוצרו דרגות שונות של סיכון על פני רצף, כאשר יש צורך באיתור של קבוצות חדשות של ילדים בסיכון מתהווה, והתאמת המענים. שאלות למחשבה ולדיון:

- מי הם הילדים בסיכון המוכרים לנו? מה שלומם?
- מי הם הילדים בסיכון מתהווה – חדשים? כיצד ניתן לסייע לצוותי החינוך באיתור ובניטור של צרכי התלמידים הללו?
- מהם מעני השפ"ח הנדרשים להם?

3. מעברים

לרצף החינוכי בתהליכי התפתחות ולמידה ישנה חשיבות רבה. משבר הקורונה קטע עבור חלק מהתלמידים את חווית הרציפות. ישנו צורך בשימת לב מיוחדת לתלמידים אלה ובכלל זה, לתלמידים במעברים בכל שלבי הגיל. נשאל:

- כיצד נקדם תוכנית מעברים ברמת הרשות שתאפשר חיזוק מסוגלות, בטחון וחווית רציפות?
- כיצד נסייע להורים לספק רשת בטחון לילדים במעברים?
- כיצד נלווה תהליכי קבלת החלטות של הורים ושל צוותי חינוך במעברים כדוגמת, המעבר מגן לכיתה א'?

4. חינוך מיוחד, הכלה והשתלבות

מתן שירות פסיכולוגי חינוכי לילדים עם צרכים מיוחדים מהווה רכיב משמעותי בעבודת הפסיכולוגים. שנת הקורונה פגשה את השנה השנייה ליישום הארצי, והשנה השלישית בצפון, של תיקון חוק החינוך המיוחד, ושינתה את מפת הצרכים והקצאת המענים לתלמידים. לאור זאת, חשוב שנשאל:

- כיצד תינתן תמיכה לצוותי חינוך מיוחד שעבדו פנים אל פנים במהלך השנה?
- כיצד נסייע לצוותי החינוך בבירור השינוי בצרכי תלמידים עם צרכים מיוחדים בגין משבר הקורונה?
- כיצד נתמוך בהורים לנוכח שינויים שאירעו במהלך השנה, ובכלל זה, תמיכה בתהליכי קבלת החלטות באשר למענים שידרשו לילדיהם בתשפ"ב?
- מה הערכים והעקרונות המנחים את שיקול הדעת המקצועי שלנו כפסיכולוגים בתהליכי הליווי ובוועדות?

ארבעת המוקדים מסובים יחדיו לשולחן השפ"ח, משוחחים ביניהם, מחפשים מקום, דוחפים זה את זה, בתקווה למציאת "אפיקומן", "עדייה" או כל אוצר אחר. התבוננות פנימה וכלפי חוץ תאפשר סדר מחודש, התארגנות לטווח קצר וארוך, בחירת מוקדי השפעה רלוונטיים של השפ"ח, בתוך מציאות מורכבת, משתנה ומרובת אילוצים.

פינת ההתחדשות:

אנו שמחים לשתף כי בחודשים האחרונים הצטרפו לאגף פסיכולוגיה רכזים ארציים חדשים - מוזמנים להכיר:

חיים פליישמן – רכז ארצי לחירום ולמצבי לחץ ומשבר
ליאת דותן – רכזת ארצית לבעיות התנהגות ומניעת אלימות
נתלי בן שמעון – רכזת ארצית לתחום מיניות ופגיעות מיניות
שירה נחמני בר טור – רכזת ארצית להתנהגויות ממכרות
נטע פינטו- רכזת ארצית לתחום הורות ומשפחה
ולריה מטיחס – רכזת ארצית לתכנית 360 לילדים ולנוער בסיכון
אוריה חורש – רכזת ארצית לתחום הרשת

נפרדנו מטובה וכטל משפ"ח נתניה - רכזת ארצית של "הדרך החדשה" – תודה רבה לטובה על המסירות, המקצועיות וההובלה – בקרוב יפורסם קול קורא לתפקיד.
[באתר שפינט](#) התפרסם תרשים מעודכן של אגף פסיכולוגיה וכן פרטי ההתקשרות של כלל בעלי התפקידים.

ובברכת סיום,

אנו מודים לכל אחד ואחת מכם באופן אישי, על נתינה, השקעה ומסירות לאורך כל "שנת הקורונה". בימים אלה בהם הטבע פורח, מזג האוויר מאיר לנו פנים, ויש ניצוצות של תקווה לשגרה מאוזנת חדשה, כולנו מאחלים לכם ולמשפחותיכם בריאות טובה, שמחה והתמלאות בכוחות חדשים.

בברכת חגים שמחים

מטה אגף פסיכולוגיה

חוה, אורנה, מיכל

אהובה, אורית, אילן, דניאלה, טל, יפית, ירדנה, עאידה, צביקה ושרה.

